

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za vsako vrsto z navadnimi črkami 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Današnjem številki je zaradi preoblega gradiva priložena priloga. Vredništvo.

Kako se slovenski domoljubi za slovenskega kmeta potegujejo.

Poročali smo že, da so se tudi letos v državnem zboru potegovali naši slovenski poslanci za pravice Slovencev in glasovali za vse, kar koristi državi. K najodličnejšim slovenskim poslanecem prištevamo velikega slovenskega domoljuba g. dr. Vošnjaka. Ta se čez 20 let po Štajerskem in po Kranjskem, v Gradci, Ljubljani in na Dunaji poteguje za vse, kar bi Slovincem, zlasti kmetom pomagalo. Nikoli ne zamudi tudi doma nobene prilike, kjer je treba, besedo izpodbudljivo spregovoriti in dobri stvari postaviti se na čelo. Tudi letos se je v državnem zboru oglasil in tožil, kako se slabo kmetom godi, zlasti po Štajerskem, kjer so jim letos neizmerno davki narastli, davki cesarski, deželni, okrajni in občinski. Tožil je, da bi se morali vsi ti davki znižati, povišati pa samo davek na žganje; kajti ta škodljiva pijača se ceneje toči, kakor vino. Gosp. dr. Vošnjak premišljuje zlasti to vprašanje, kaj bi se storilo, da bi se kmetje ne mogli tako zeló

zadolžiti, da se jim posestvo prodá, in da morajo vzeti beraško palico in iti s trebuhom za kruhom. O tej zadevi je domoljubni gospod spisal letos v „Letopisu“ učenega slovenskega društva „Slovenske Matice“ v Ljubljani obširno razpravo, ki meri na to, da bi se med Slovenci odpravilo razkosovanje gruntov in naredili marveč iz kmetjskih gruntov tako imenovani „kmetjski domovi“, kateri se ne bi smeli prodajati na kose, torej tudi ne tako lahko zadolžiti. Kako bi se po postavni poti ustanovili ti „kmetjski domovi“, o tem bode se državni zbor kdaj posvetoval. G. dr. Vošnjak je obžaloval, da se to že letos ni storilo. — Kako je pa omenjeni gospod v „Letopisu“ stanje kmetov po širokem svetu opisal, naj razvidijo naši bralci iz sledečega:

Na Nemškem kmetje, zatirani od upnikov, izgublajo vse veselje do poljedelstva in še grunta nečejo več obdelovati. Samó na Bavarskem je bilo sodnijsko prodanih kmetij v treh letih 8549, med temi neobdelovanih 1705.

Koliko je bilo po vsi Nemčiji prodanih kmetij, ni znano. Izseljenci v Ameriko so večinoma nemški kmetje. Učenjak je izračunal, da se je leta 1881 izselilo 357.930 ljudi iz Nemčije v Ameriko.

V Švici so kmetje zagazili v take stiske,

Podlistek.

Nekdaj in sedaj. (Dalje.)

Veliko sem vam že povedal iz starih časov. Prepričali ste se pač, da je bilo nekdanje še huje, kakor se vam še zdaj godi. Ali slišim pa, ljubi moji kmetje in rokodelci, slišim vaše žene, ki po ženskej navadi strašno tožijo: nam se godi hudo, tako hudo, da huje ni mogoče. Prva mi pravi: mož je siten, neznojljiv, pijanec, moja nikoli ne veljá; druga govori: ko bi se ga mogla rešiti! jaz delam, on postopa, za plačilo sem zmerjana; tretja beseduje: za vsacega ima lepo besedo, le zame nikdar ne itd. itd.

Žené, da ne sedite vselej na rožicah, vam pač rad verjamem. Da imate marsikaj pretrpeti, da se vam tu in tam utrne siloma britka solza iz

očesa, vam rad verjamem — vsaj smo v solznej dolini — kdo pa nima križev in težav?

Toda je pa li bilo nekdanje boljše? Oj, stokrat in stokrat huje se je godilo ženam. Kaj pa je bila žena pred Kristusom? Dekla, sužinja — in nič družega. Moč je ž njo storil, kar je hotela bila je edino le pod njegovo postavo — druge ni bilo, ki bi bila zagovarjala njene pravice. Besede ni imela nobene v hiši, gospodar jo je živil, ali zapodil kakor mu drago. Ako mu ni bila po volji, proč ž njo in drugo si je vzel. Uboga reva je morala s trebuhom za kruhom. Kako drugače je pa sedaj! Če tudi nimate vsega, kakor bi si želele, vendar le pravi krščanska zapoved, da ste možu enake. On je sicer vaša glava, a vé ne peta njegova, marveč pomočnice. Lastnovoljno ne sme ravnati z vami; brani vas duhovska in deželna gospodska.

da so preobloženi z dolgovi. V bazeljskem kantonu so v poslednjih tridesetih letih skorej vse boljše in večje kmetije prešle v roko tamošnjih bogatinov, kateri obdržé prejšnje kmete kot najemnike. Na manjših, z dolgovi preobloženih kmetijah se lastniki vzdržujejo le z največjim trudom, postranskim delom in — stradanjem.

V Alzaciji in Lotaringi so kmetje sled oderuštva tako propali, da po celih vaseh viti jeden nima lastne živine, in da sploh vse kmetije ni kmetovo, ampak lastnina oderuškega upnika. Ker ubogi kmetovalec vidi, da pri najvztrajnejšem in najmarljivejšem delu ne more shajati in se muči le za upnika, zgodi se, da prostovoljno zapusti svojo hišo in zemljo, in da služi rajše drugod za hlapca ali voznika, kakor da bi v potu svojega obraza obdeloval polje v prid upniku, sam pa z rodbino trpel lakoto.

Na Avstrijsko-Ogerskem kmeti stan še ni tako silno propal, da bi se ne smelo upati na vzboljšanje njegovih denarstvenih razmer, dasi so številke o zadolženji na kmetih ogromne. Skrajni čas pa je, da se z odločnim delovanjem ohrani in krepča, kolikor je še ostalo zdravega na kmetih. V Avstriji, narastli so dolgovi na kmetijskih posestvih o poslednjih 10 letih za 488 milijonov goldinarjev. Od leta 1872 do 1881 je bilo eksekutivno prodanih 75.397 kmetij, za katere se je skupilo 152 milijonov goldinarjev vsled prenizke kupnine.

Dr. R. Meyer pripoveduje, da je blizu Velicega Varaždina na Ogerskem prišel v vas, katera je leta 1848. imela 137 hiš, leta 1867 do 70 in leta 1880 le še 35. Vinogradi v okolici so bili zapuščeni in s trnjem zaraščeni — nasledek židovskega oderuštva. Kmetije se razbijajo, ter na drobne kosce prodavajo, in tako se

uniči kmeti stan. Na Ogerskem pride kmalu tako daleč, da bo, kakor židovom obečajo preroki, vsak žid imel 10.000 krščanskih sužnjev.

Le dve, v novejšem času najkrepkeje razvijajoči se državi: Severna Amerika in Rusija namreč, kažeti povoljnejše kmetijske razmere: prva vsled svojih modrih postav, po katerih se kmetije ne smejo niti rušiti, niti zadolžiti, niti prodati imetka zemljišč, tako da posamezni kmet vživa zemljo mu podeljeno, zadolžiti je pa ne more. Zaradi tega ga tudi nikoli ne more kakor upnik pregnati iz podedovanega zemljišča.

Iz teh splošnih opazek torej razvidimo, da kmeti stan v starih evropskih državah čim delj časa, tem huje propada, da stopajo namesto velikih kmetij, na katerih bi živela vsaj po jedna rodbina ob poljedelstvu, ali pritlikave kmetije, prave beračije, ali pa zakladnice bogatinov.

Kaj je krivo tacemu silnemu propadu, smo že omenjali. V prvi vrsti so krive napačne misli njih, ki postave delajo, kateri so razmere na kmetih prirejali po isti meri, kakor za druge stanovne, ne da bi bili spoznali, da sta kmet in zemlja uže po naravi tesno zvezana. V drugi vrsti pa je tudi ostalim stanovom kmet le stvar, da jo izsesavajo in odirajo, namesto da bi skrbela za ohranitev in blagostanje kmetijskega stanú. Pozabili so, da jim kmet more donašati le tako dolgo zlatih jajc, dokler ima sam s čim živeti, in dokler ni slečen do nazega.

Tako piše dr. Vošnjak. Iz tega razvidite, bralci, da so možje na svetu, ki mislijo na kmeta. Pomagajte si pa tudi kmetje sami, da se vam ne bode tako godilo, kakor se godi mnogim po širokem svetu. Na vse strani bodite previdni, da se ohranite na svojem posestvu, pod svojo streho, na svojem domu. Gorje človeku, ki nima lastnega doma!

Praviš, moj mož je pijanec, je sitnež, hudobnež. Da so res nekteri, rad verjamem. Ali misli si žena, da bi ti imela ravno tega moža pred dva tisoč leti — kako bi bilo takrat? Zapodil bi te bil od hiše, vzel bi bil drugo, da jo tudi zapodi, ko se je naveliča! Mislím pa, da je pač bolje, nekoliko sitnosti potrpeti, da tudi še kaj hujšega prenašati, kakor kar tebi nič meni nič pod kap postavljenj biti! Kako bi se bila tresla pred njim še le takrat, ako že sedaj trepetiš, ko te vendar varuje vera in postava?!

Pa še nekaj. Ženske, pa brez zamere! ve se posebno rade skavsate in spopadete, ako vas je več v hiši. Sam vem, kako je bilo že tu ali tam, kjer je bila pri hiši ena ali več moževih sester, ali stara mati, ali kakova druga ženska. Bil je včasih boj in krik in sod, da se je ogenj delal; — človek si je ušesa zamašil, ko je mimo šel. Kako je bilo pa nekde? — Čudno! — mož

je imel po več žen, dve, tri, deset, tudi še več! In tako je še sedaj med Turki in drugod, kjer ni krščanske vere. Sedaj si pa misli, krščanska gospodinja, da bi bile razun tebe pri tvojem možu še tri, štiri druge. Mož bi imel morda vse ali vsaj ktero raje kakor tebe. Bile bi tvoje tovaršice jezične, hude, sitne, nepotrpežljive, zbadljive, opravljive — kako bi bilo v hiši? Strah in groza me je povedati: — rečem samo, bil bi živ pekel! Tudi tebi krščanska žena je sedaj stokrat boljše, akoravno imaš marsikaj trpeti, kakor je bilo ženam v starih časih.

Ljubeče matere, ve se grozno bojite vojske, strahu trepečete, ako čujete: vojska bode, pa imate sina pri vojakah. Uže si ga mislite ranjenega, zdihujočega v nepopisljivih bolečinah — in prav imate deloma — vojska je res huda reč. Vendar pa vam bom prihodnjič pokazal, da je tudi ta bila nekda veliko strašnejša, kakor pa je dandanes.

Kaj je potreba dolenjskim rokodelcem in njih pomočnikom.

Ni se še slišalo v nobenih novicah ali sploh časopisu, da bi saj eden domoljub ali prijatelj rokodelstva pisal kaj za povzdigo in za blagor rokodelcev in njih pomočnikov na „Dolenjskem“. „Dol. Novice“ so pričele z začetkom njih leta pečati se o tem, a do zdaj jim ni bilo mogoče še veliko naznaniti. Dovolite mi, rokodelci in pomočniki, da danes nekoliko povem, kar nas teži, kar nam zabranjuje priti do prave véde.

Avstrija, naša zvezda, ki jo čisla in spoštuje vsakdo izmed nas, naj si bode učenjak ali kmetič, rokodelec ali sploh navaden delavec, storila in zaukazala je že mnogo preuredb, postav, ktere izboljšujejo rokodelski stan; da mu pripomorejo, da se vzbne do stopinje, ktero uživajo drugi člani človeštva.

Po velikih krajih so se že v resnici v tej zadevi rokodelci opomogli; prišli so na óno stopinjo, ktera ne zahteva več zaničevanja med delavcem in ljudstvom; složni in jednaki so postali vsi, ne zaničujejo eden drugega.

A kako je bilo to mogoče!? Rokodelec sam je spoznal, da mu je treba omike, učenosti, in da le na podlagi postave to zadobiti zamore. Tako je prišlo tedaj, da so se rokodelci združili skupaj v eno celoto. Napravili so si društvo za-se in tudi za svoje pomočnike. Delali so in delajo skupno za svoj blagor in za blagor svojih pomočnikov; in ravno v tem pridobili so si spoštovanje, omiko in dostojno stopinjo v družbi človeški. — Pridobili pa so si tudi premoženje, da svoje lastne onemogle in bolehnne rokodelce podpirajo. Tako je postal drugod rokodelec potreben član človeške družbe. — A pri nas na Dolenjskem?!

Glejmo v prvej vrsti na naše Kranjce-Slovence: Ljubljana, Trst, i. d. kako delajo složno vkupaj in si širijo svoje premoženje. Kako zadovoljno živé med seboj! Koliko pa tudi pomagajo svojim onemoglim in bolehnim rokodelcem! Pa kako bi tudi ne! saj imajo društvo, katero pomaga, da ubogemu zapuščenemu rokodelcu, ako je bolan, ni treba iti precej beračit, ker ga preživi in mu daje pomoči.

Rokodelci in pomočniki! Dandanes zahteva svet omike, izobraženja in učenosti; mi pak, dolenjski rokodelci in pomočniki stojimo še tam, kjer smo bili pred 50. leti. Nimamo ga pravega vodnika, da bi nas vodil po poti omike in izobraženosti; nima ga vsa Dolenjska društva, da bi podpiralo onemogle in bolehnne rokodelce! To je v resnici žalostno! A, če človek dobro premisli in preudari, mora reči: do zdaj je bilo to skoraj nemogoče! Pa za kaj?

Po deželi in vaseh delali so rokodelci na svojo rokó, ne da bi bili pravi mojstri, ali plačevali davek; jemali so si že odrasle dečke v učenje za 4, 5 do 6 mesecev k sebi, potem jih izpustili, in óni, delali so zopet tako. Niti eden ni imel prave znajdenosti v reči, katere se je učil, še manj pa kakega spričevala —

omike. Taval in blodil je po svetu nekaj časa, ako mu ni bilo mogoče biti vedno doma, potem pa pustil svoje na pol izučeno rokodelstvo, ter postal — navaden delavec. In prav potem, Dolenjski rokodelci in pomočniki! nastalo je slabo življenje za nas; zaslužka vedno manj, malo izučeni pa vedno več; poleg tega pa naraščajo fabrike za rokodelce, ter preplujejo, kar bi nam moralo še ostati.

Sedanja vlada pa, ki skrbi za vse, skrbeti hoče tudi za nas rokodelce. Poslušajmo nje glas! Napravimo tudi tukaj, v naši lepi Dolenjski društvo na podlagi postave, kakoršno imajo že drugod. Sedaj je čas, da delamo skupno, in ne trobimo vsak v svoj róg, kakor smo do zdaj. Dovelj nas je že skušnija izučila in nas še bode, ako ostanemo pri starem. Omislimo in napravimo si tudi mi društvo, ktero bode dajalo dobro dušno in telesno hrano; ktero nas bode varovalo pred poginom. Vsaki iz med nas si bo lahko utrgal nekoliko, da plačuje nekaj krajcarjev na teden ali mesec, in verjemite, da bode bolje za nas, za našo védo, za našo omiko. Preskrbljeni pa bodemo tudi v boleznih, a podučeni na pravej podlagi, kar zahteva cerkev in vlada. Izginilo bode potem vse ono vpitje, pijančevanje in druge enake stvari, ki so nas do sedaj tako neolikane delale pred ljudmi. Veliko nas je po Dolenjskem; stopimo vsi v kolo in delajmo v prid samim sebi, v prid našim potomcem, v prid človečanstvu in v izgled mlajšim. Ne izgovarjajmo se, da ne gre, da to pri nas ne more biti, ker so ljudje taki in taki. Na svetu se lahko vse zgodi, in tudi pri nas se to lahko napravi, ako je dobra volja in ljubezen za-to. Le trdno voljo moramo imeti in skupno delati, ako tudi bi nas bilo malo; pomislimo, da tudi iz malega zraste veliko.

Na delo toraj! Dolenjski rokodelci in pomočniki, napravimo si to, kar v prvej vrsti potrebujemo; in utisnimo si besede pesnika v spomin:

Bratje! v kolo se vstopimo,
K zvezi dajmo si rokó.

Kaj hočemo Slovenci?

Po deželi v kateri bivamo, imenujemo se Dolenjci, Kranjci, po jeziku pa, katerega govorimo, smo Slovenci.

Kakor je Bog vstvaril različne živali in rastline, tako je vstvaril tudi različne narode in jim dal različne jezike ali šprahe. Nas je Bog ustvaril kot Slovence in nam dal slovensščino, da se v tem jeziku zgovorimo, da v tem jeziku mislimo, molimo, beremo, pišemo in se izobražujemo. Kar nam je Bog dal, tega ne smemo zavreči.

Slovenci smo rojeni, Slovenci moramo tudi ostati, zraven pa ne zaničujemo in ne sovražimo nobenega drugega naroda. Dobro je, če kdo zna zraven svojega maternega jezika še

nemško, laško ali kateri drugi jezik; pa najprej se moramo izučiti v svojem materinem jeziku, da znamo v njem govoriti, moliti, brati in pisati. Zato pa mi hočemo, naj se naša slovensčina spoštuje v šolah in kancelijah, in to imenujemo „slovensko pravico“. Ta pravica nam je dana od svetlega cesarja in je izrečena v postavah. Mi želimo in terjamo tedaj le to, kar nam obetajo postave; zato so pa naše terjatve čisto pravične.

Kaj pa terjamo mi Slovenci?

To bomo povedali v kratkih besedah, da bo vsak pravični človek lahko spoznal, da so naše želje pravične in ponižne.

Mi hočemo in terjamo:

1. Male ali ljudske šole morajo biti slovenske. Naj se uči nekaj ur na teden tudi nemščina kot učni predmet — le po mestih in trgih in sicer tako, da ostane slovensčina učni jezik v vseh razredih. — Kjer je več učiteljev, po 3 in 4, lahko naučé otroke tudi v nemškem jeziku nekaj. Kjer je pa le 1 ali 2, naj se otroci le dobro v slovenskem jeziku učé in v drugih potrebnih rečeh.

2. Kje so pripravnice za slovenske učitelje in učiteljice, kakor v Ljubljani, naj bodo slovenske, da se pripravniki v slovenskem jeziku dobro izurijo. Za nemške učitelje imajo nemške pripravnice, ravno to zahtevajmo Slovenci za slovenske. No, zdaj smo toliko dosegli, da je ljubljanska preparandija pol nemška, pol slovenska.

3. Latinske šole so v nižjih razredih na Kranjskem večinoma slovenske; le ljubljanska realka je še čisto nemška. Počasi moramo gledati, Slovenci, da bode tudi na realki slovensčina več pravic zadobila.

4. Vse postave in vsi ukazi ter oglasi cesarskih in deželnih oblastnij naj se dajo slovenskim soseskam v slovenskem jeziku.

5. Vsi cesarski in deželni uradniki, ki imajo opraviti s slovenskim ljudstvom, morajo slovensko znati in s slovenskim ljudstvom govoriti in pisati po slovensko.

6. Če kak Slovenec v slovenskem kraju naredi na kako cesarsko ali deželno oblastnijo ulogo, pismo ali tožbo v slovenskem jeziku, se je oblast ne sme braniti, ampak jo mora sprejeti, kakor nemško.

To se pri nas zdaj že zgodi, ampak to se pa menda ne zgodi še povsodi, da bi se tudi od kancelij dajala kmetom slovenska pisma.

Te vrste smo posneli po koroškem listu „Mir“. Na Koroškem se Slovencem še veliko slabše godi. Ali tudi pri nas ni še vse, kakor bi moralo biti. Koroški list zato terja od koroških Slovencev, da morajo voliti letos v dr-

žavni zbor vrle slovenske poslance. To bodo morali pač vsi Slovenci storiti. Tudi Dolenjci, ki pošljejo tri poslance v državni zbor, naj volijo katoliške in delavne slovenske može.

Dolenjci in železnica.

Mnogo se je že govorilo in pisalo o dolenjski železnici, zdaj pa zdaj se bo pričela zidati, zdaj bo gotovo boljše; drugi so zopet rekli: le tega ne, potem bomo še le drago plačevali vse, kar bomo kupiti morali. Tako se že govori leta in leta.

Ali dragi bralec „Dolenj. Novic“! danes mi dovoli, da ti pojasnim po vrhu, kaj in kako.

Ako se spomnimo nazaj, na tvojo preteklost, mila Dolenja! navdaja vsakega srce s strahom in trepetom. Veliko, veliko si morala že prestati; o tem nam priča zgodovina, priča nam pa tudi tvoja lastna zemlja, vsaka koča in ti sam, ubogi kmetič, ko si še skorej zdaj do tal potlačen. Pa kako bi tudi ne bil?! Poglejmo nazaj v zadnja stoletja.

Ko si se začela malo opomogovati, mila Dolenja, priklatil se je krvoželjni Turek v tvoje kraje, pokončal je vse, kar mu je prišlo pod roke! Ali to ni bilo samo enkrat, dvakrat; trpelo je to veliko let, leto za letom. Za njim prišle so slabe letine, boleznin in druge nadloge; bila si uničena, Dolenija, a nisi še obupala.

Tvoj ded, ljubi kmetič, delal je, stavlil upanje v Boga, in posrečilo se mu je malo opomoči si. Bog mu je dal boljša leta, lepše dneve; pomagal si je zopet, ako tudi je moral biti tlačén v svoji lastni zemlji. Spečaval je svoje pridelke, ter dobil zanje toliko, da se je zraven še lahko kaj prihranil. — A to ni dolgo trpelo. Prikazal se je zopet Turek, pobral, pokončal je skorej vse, ostalo mu je le malo, in še to malo odvzel je Francoz, ki je prišel čez leta. Dolenja bila je uničena popolnoma, udarec ki jo je zadel, ni se dal ozdraviti veliko, veliko let, in še zdaj ni popolnoma ozdravljen.

Pa kako bi bil tudi! Malo, malo se je še storilo za tebe — mila Dolenja! Bila si vedno zadej, potlačena, in le redko kedo se je spominjal tebe in tvoje zemlje, da bi ti olajševal tvoj stan in pripomogel do tiste stopinje, katero so že imeli drugi narodi. Tvoja preteklost, draga Dolenja, bila je v resnici žalostna.

Ali prestano je vse to in tudi tebi bodo razcveteli drugi časi. Med teboj živé može, ki se potegujejo za zboljšanje tvojega stanú, kateri ti ga žele olajšati in zmanjšati žalje tvojih rok. Slušaj njih glas, odkrij jim svoje potrebe, koristi, ki ti dajo pomoč, da se opomoreš. Gotovo te uslišijo in tudi sedanja vlada jim ne bo odrekla tvojih prošenj, za katere prosiš že toliko časa.

Dalje v prilogi.

Priloga k 8. števil. „Dol. Novic.“

V prvi vrsti moraš imeti železnico, in to v kratkem času, ker le s to se opomoreš in skloniš vsaj nekoliko iz tal, iz svojih dolgov.

Železnica dolenjska pripomogla ti bode spečati živino, vino, les in druge pridelke, katere danes le z veliko težo spraviš v denar. Ne misli pa zraven, da boš tudi ti moral potem vse dražje kupovati. Ne! Kar boš prodal ti drugam po železnici, prišlo in dobil boš tudi ti po železnici za tisto ceno kakor zdaj. S železnico nastopile bodo skorej gotovo tudi fabrike, obrtnije in druga dela, kajti Dolenjska ima veliko bogastva na rudnini v sebi in ravno s tem si tudi obrtniki in rokodelci opomorejo.

Pred vsem pa se moraš, mila Dolenja, sama združiti s svojimi brati — Gorenjci, ter jih posnemati v najboljšem pripomočku — v živinoreji. Res je, da se oni ložje opomorejo, kakor ti, kajti oni imajo že svojo železnico, fabrike in družih stvari več, ki jim prinašajo dobiček. A koliko bi se še dalo storiti na dolenjski zemlji za blagor kmeta, za blagor naroda! Kako lahko bi prišel Dolenjec do tiste stopinje, katero imajo že druga ljudstva, ako bi imeli železnico in vojake. Koliko bi se prodalo žita (?), vina, prešičev v tuje kraje, koliko bi se dalo storiti na Dolenjskem, in koliko ljudstva bi se osrečilo vsaj za vsakdanji kruh, ko bi dobili to, kar bi jim zamoglo pomagati.

A ne obupajmo! Dana nam je prihodnost! Na strani imamo vodnike, ki nam pripomorejo do našega cilja. Na strani nam stoji narod, ki je razširjen daleč na okrog, katerega vodi ena in tista mati — majka Slava! Tudi nam Dolenjcem zasije še lepši dan, dan veselja in sreče, v kar naj nam Bog pomaga!

Velik prostovoljen davek.

V drugem listu „Dolenjskih Novic“ smo vam pokazali velik davek, kterega pijanci prostovoljno plačujejo povsod — prav posebno pa še na Nemškem. Danes vam hočemo pa drug tak davek povedati — ki se od veliko ljudi prav rad plačuje. Posebno pa je še čudno, da ga dajo najbolj tisti, kterim manjka denarja!

Ali slišim te govoriti: tacih ljudi pa vendar ni! Davek, davek je težka butara, ko bi se je le mogel znebiti, — raje danes kakor jutri — pa naj bi ga še sam radovoljno plačeval! Ne boš, ta ti pa ne obvelja!

Počakaj nekoliko. Morebiti se bodeš še sam prijel za glavo ter rekel: Glej ga no tega novičarja, pa ima vendar-le prav; tudi jaz sem bil tako nespameten, da sem si še sam naložil davek, na une, ktere moram plačevati. Sedaj pa poslušaj!

Državni dolg, kakor je dokazal naš denarni minister žl. Dunajevski pri obravnavi za letni račun za leto 1885. se vedno bolj manjša. Od lanskega leta se je zmanjšal za šest milijonov šest sto osem in osemdeset tisuč tri sto šestdeset goldinarjev. K temu je pripomogla tudi loterija, ki je imela od prvega januarja do 30. septembra 1884 za dva milijona več dohodkov, kakor leta 1883 v ravno tistem času. Nasproti je pa leta 1884 za deset procentov loterija manj izplačala ko l. 1883. Letos upa minister, da bo v loterijo več ko 20 milijonov zastavljenih, ker se od leta do leta dohodki množe. Leta 1868 je bilo 14 milijonov, leta 1872 že 16 milijonih, leta 1873 pa 19 milijonov znosenega v loterijo.

Pri teh 20 milijonih bo čistega dobička več kakor 8 milijonov. Leta 1882 je imel loterija čistega dobička na spodnjem Avstrijskem nad 5 milijonov. Dunajčanje po tem takem največ v loterijo znesó. Za tem pride Bukovina, Primorske dežele, Solnograško. Tirolci, Korošci in Dalmatinci najmanj zastavijo ali vendar še zmeraj preveč. V enem letu se da ministru čez osem milijonov goldinarjev kar po sili v loteriji. Ali ni med tem tudi marsikak dolenjski goldinarček, stotak in tudi tisučak? Ali nisi tudi ti že ponesel v loterijo marsikak grošiček, češ, da bom terno zadel? Pa si jo li dobil? Ti si je čakal, terna ti je kazala figo, minister na Dunaji se je pa smejal, ko si mu kar sam prinesel za davek z žulji prisluženi groš! — Pa morebiti ni tako? Ali res loterija bogati? Kaj še! — dokazano je, da jih v enem letu več pobije strela, kakor jih zadene „terno.“

Ker je loterija v resnici posebno ubogim ljudem v veliko škodo, bi jo država sama rada opustila, ko bi le mogla kje drugej pridobiti teh osem milijonov goldinarjev, pa da ne bi bilo treba zvikšati že tako velicnih davkov. Česar vlada do sedaj še ne stori — storimo sami: nobenega vinarja več v loterijo! Pa morebiti porečeš: jaz imam sanjske bukvice, v teh se pové, ktere „numare“ bodo prišle, če pa le terno zadenem, kako prav mi bode prišla!

Da bodeš videl, kako nespametna je tvoja misel, ti bom še nekaj povedal. Kaj misliš, od kod ima loterija imé? Čuj! Bere se, da je neki minister Lotterer premišljeval, kako bi zvikšal ljudem davke, da ne bi jih preveč bolelo. Prebrisana glava je jel prevdarjati od česa še podložni ne plačujejo davkov. Pa kaj najde? Samo sanje še niso bile zadacane — drugo pa vse. Sedaj iztuhta za razne sanje različne številke ali „numare“ — ter jih pové ljudem. Tako se je začela stava; ktero so po Lottererju imenovali „loterijo.“ Sedaj pa veš, koliko so vredne tvoje sanjske bukvice!

Kmetovalci, rokodelci, varujte se te strasti

— stavljenja v loterijo — ker vam je le v škodo. „Dolenjske Novice“ so vam povedale, že v prvej številki tri „numare“, ki vedno veljajo, vselej zadenejo, in te so: moli, delaj, uči se! Te stavite, in konec leta se bodeite prepričali, da ste „terno“ zadeli.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu.

V državnem zboru je bil hud prepir za voljo severne železnice, ki gre od Dunaja skozi Moravsko do Krakovega. Liberalci so hoteli, da bi naj država to železnico kupila. Večina drugih poslancev pa ni privolila v to, ker bi preveč veljalo — samo železnica bi stala okoli 300 milijonov goldinarjev. Za državo bode bolje, ako pri starem ostane.

Državnemu zboru je preteklo šest let, odkar je bil zvoljen. Zato se bode sedaj precej sklenil — in drugi mesec bomo imeli skorej gotovo že nove volitve. Slovenci posebno pa vi Dolenjci, glejte, da bodeite volili le možá, ki je res veren, katolišk mož — in ob enem dober Slovenec, ki ne pljuje v lastno skledo s tem, da bi materni jezik zaničeval.

V našej ljubej **Avstriji** so ljudje, ki so slavili 1. aprila 70. rojstni dan pruskega ministra Bismarka, ki nam je 1. 1866. našuntal svojega kralja in pa Lahe, da so nas z vojsko napali — ter nam vzeli veliko ljudi, lepo Benečijo pa precej milijonov denarja. Slavé Bismarka, ki na Nemškem uže čez 10 let katoliško cerkev preganja.

Kaj je novega po širokem svetu.

Na **Laškem** so visokošolci delali velike nemire, ker so necega nepokojnega profesorja Brunetija zaprli. Vlada je dala vse visoke šole zapreti.

Na **Laškem** so so tudi kmetje vzdignili zoper gosposko — in sicer okoli mesta Mantove. Bilo jih je grozno veliko, ki so vse uničevali. Vojaki konjiki so uporne kmete polovili in zaprli.

Francozi so bili v Tonkinu tepeni. Zato so bili doma poslanci tako hudi, da so morali ministri kopita pobrati. Sedaj imajo druge ministre. Krivi so pa Francozi sami, ker so tje kaj premalo vojakov poslali. Sedaj gredó drugi tje. Vendar pa se govori, da so Kitajci pri volji mir skleniti.

Angležem gre v Sudanu, v vročej Afriki, vedno jako slabo. Pomikajo se nazaj proti Egiptu. Še parkrat naj jih Mahdi zgrabi, pa so v Egiptu. Na Angležkem so pa tako slepi, da vender tje doli ne pošljejo nove pomoči.

Govori se, da pride do vojske med **Angleži** in **Rusi**. Ako bi se to zgodilo, bi bil boj grozoviten na suhem in na morju; kajti obadva sta

grozno močna. Vzrok je pa ta-le: Afganci v Aziji, katere varujejo Angleži, niso dali mirú Rusom na meji. Ruski general Komarov jih je zgrabil, dobro natepel, jim pobil 500 ljudi, vzel 8 topov in 2 zastavi. Vendar pa je doslej še upati, da se bodo pobotali brez vojske, ker se je bojé Angleži kakor tudi Rusi.

Piše se nam:

Iz Dobropolja. — Skrbno prebiramo „Dol. Novice“, ker nam od vseh krajev novic donajajo, posebno pa podučujejo, kako se morajo vinogradi uredovati, da bodo dobro in okusno vino roditi zamogli. Z veseljem naznanjamo, da se naša šolska mladina kaj dobro o sadjereji podučuje.

Našemu gosp. učitelju imamo to zahvaliti. Ker smo imeli premajhno šolsko drevesnico, smo dobili še nekaj prostora v najem.

Pri nas je nad 500 za šolo ugodnih otrok, in bomo že to jesen dobili še tretjega učitelja; šolska soba je že pripravljena z vsim potrebnim orodjem. Bog daj, da bi dobili dobrega učitelja in zvestega Slovenca, ki bo s svojo omiko na šolsko mladino dobro uplival.

Iz Belokrajine 9. aprila. — Iz naših krajev odhaja v najnovejšem času mnogo ljudi v Ameriko ter še on denar, kar ga seboj odnesó in po poti več stotakov potrošijo, mesto da bi si doma z tistim hiše polepšali, poljsko orodje i. t. d. kupili in kot pridni delavci svoja polja obdelovali; saj na mnogih mestih zemlja ni tako slaba in kamnita, da ne bi svojega delavca hranila. Če se poprašajo zakaj da odhajajo, odgovoré: tukaj ni nikakoršnega zaslužka, grunti pa ne nosijo toliko, da bi se mogli preživeti, naj delajo žene doma; ali kako ženske zemljo obdeljujejo si lahko vsaki sam pomisli!

Na taki način bodo kmalu cele vasi brez močne delavne moške osebe, ter bodo sami otroci in žene doma, katerih možje tudi s seboj ne odpeljejo. Na povračenje, na mirno delavno domače življenje, pa tako dolgo ni misliti, dokler se nebi n. pr. dolenjska železnica počela delati, da bi ljudstvo imelo priliko si kaj zaslužiti, svojo rodovino laglje preživeti, dolgove, obresti, davke i. t. d. plačevati. Dotle pa bode zmiraj trpelo ono žalostno izseljevanje v ptuje kraje deželi in državi na škodo!

Iz Svibnjega 10. aprila. — V 6. številki „Dolenjskih Novic“ bilo je med drugim tudi čitati, kako bi se dalo ciganom in njih nezgodam v okom priti. To mi je dalo povod, da hočem tudi jaz o tem nekoliko spregovoriti.

To ljudstvo se je res v kratkem času — in sicer ne samo na Kranjskem — ampak tudi

v drugih deželah, tako zaplodilo, da je groza. Na Kranjskem pa je te druhal — po moji lastni skušnji — največ v Novomeškem okraju in sicer se držijo najrajši okoli Novega mesta in Trebnjega, ker se jih zbere včasih do 60 glav skup iz različnih rodbin in krajev. Kjer se ti prijatelji utaborijo, ima tista okolica od njih mnogo trpeti, ker jim ni nikoli dosti; ako mu pa ne daš, vzame si sam po sili. Ni tudi dovolj, da bi sami eigani sitnost delali, ampak imajo tudi konje seboj in jih pasejo kjer se jim poljubi. Pa kaj bi naštevati njih običaje natančno, vsaj so že več ali manj vsakemu znani. Omeniti hočem le jeden slučaj, kateri se je pretečeno jesen na Mirni prigodil.

Nekoga dne se pripodi ciganska družina „Brajdič“ na Mirno. Tam se ustavi. Tu začne ženske prav pridno po hišah prositi, med tem, ko možki ostanejo pri svojih konjih, da jih pridno pasejo po travnikih, nekateri se pa še celó predrznejo, da planejo po poljskih pridelkih. Ko se že tamkajšnjim prebivalcem preveč zdi, začnejo vendar temu ugovarjati. Toda cigani, mesto da bi bili prosili potrpljenja, vzdignejo se s kolmi in kamenjem v roki proti domačim ljudem, ter pretijo celi trg pregnati. Ko so bili od krepkih možakov s pomočjo gospod župana vendar odgnani, se je to ovadilo c. kr. sodnji zaradi javnega posilstva. Ali kaj se je potem z njimi zgodilo? Gospodje c. kr. orožniki so si mogli pete brusiti, predno so jih v pest dobili in jih v zapor djali. Tu so bili malo časa v preiskavi in zopet prosti spuščeni. Ti cigani so ne dolgo potem, gospoda župana iz Mirne na cesti napadli, ali brez vspeha.

Kako postopati proti ti ciganski zadrugi, je težka naloga. O tem prihodnjič. (Prosimo. Vr.)

Res cigani so strašna nadloga — naravnost goljušive pijavke. To nam potrjuje razun sto družin dogodkov, ktere bomo polagoma spravili na dan, tudi ta-le iz sv. Križa pri Kostanjevici, ki pa tudi priča babjevernost nekterih izmed našega ljudstva. Žena potoži ciganki, da je v hiši veliko ščurkov. „Dajte mi masla in špeha“ pravi ciganica, „jaz jih odpravim precej“. Nespametna kmetica dá. In ciganka začne križe delaje v vsacem voglu hiše govoriti: „etum ščurkum, etum grilum“, „etum grilum, etum ščurkum“ in pristavi: jaz sem jih že na pol ugnala. Mati, sedaj pa še vi tako delajte — preden sem jaz pri križevskeji cerkvi so vsi ščurki „kaput!“ Le ubogajte. Nora kmetica je ubogala, ciganica špeh odnesla — ali v hiši je ščurkov in grilov, kolikor jih je bilo poprej!

Kmetice bodite pametne, babjevercem, posebno ciganom ne verjemite.

Iz Ložke doline na Notranjskem. — Kaj naj bi vam drage „Dolenj. Novice“ poročal, da bi pravo zadel, in spoštovanim bralcem postregel? O posebni novosti sicer zdaj tukaj ni govorjenja, da bi bilo vredno pisati. Znamenitnega torej nimam, vendar naj se mi dovoli nekaj malega o dolenski železnici omeniti.

To bo resnično dobra naprava ako se kedaj spelje, pa, (naj se oprostí) za vse tudi ne; posebno ako bi se stavila od Rakeka na Kočevje bo tukajšnjim kmetom postavim: Ložkim, bloškim, potoškim, ribniškim i. t. d. velika preglavica, in veliko njih bi pripravila ob obilni kruh, ki jim ga daje zaslužek o prepeljevanju lesa na Rakek, in od tam zopet nazaj drugih reči katere k nam večjidel z družih dežel dohajajo. Tako se sme za gotovo trditi, da ako bo železnica kedaj tekla takraj Ribnice, bo naš kraj oziroma stan tukajšnjih kmetov ne manje kot za polovico slabši. Kajti živinoreja pri nas menda ne bo mogla biti nikoli na visoki stopni; nekoliko zavolj tega, ker se prebivalstvo za to malo meni, večjidel pa zato ne, ker se premalo krme prideljuje. Poljedelstvo pri nas nam noče tudi več zadostiti s potrebnim živežem. Nekdajnih gojzdov ni več. Sama vožnja je torej še prava prijateljica tukajšnjega kmeta, to bo pa železni konj gotovo pomandral, ako se bo kedaj po teh krajih vozil.

Tega se pa eni tukaj močno bojimo, zato sleherni voznik, pa tudi veliko drugih iz srca privoščí, da bi se tistim, ki ga hočejo imeti z Ljubljane na Novo mesto želja spolnila. Na to se menda pa ne bo pri tej napravi gledalo, kod si kedo želi, ampak na promet, ta bi pa gotovo več znašal z Rakovsko kakor pa z Ljubljansko progo.

(Povsem se pač ne vjemamo s temi mislimi; ali sprejmemo dopis, ker so „Dol. Nov.“ zato, da se povejo misli naših priprostih ljudi. Več oči več vidi. Vredništvo.)

Gospodarske stvari.

Poduk našemu kmetu.

**** Ne pijančevaj!** Neradi smo ta nauk zapisali, ali vest nam je velevala, le zapiši ga, kajti ravno pijančevanje je krivo tolikemu siromaštvu naših kmetov, toliki posilni razprodaji kmetijstev. Posebno se je tudi po Dolenjskem ta grda strast zeló vdomačila, in res bi potrebno bilo, da se naredi postava proti pijančevanju, kakoršno imajo že na Angleškem in menda tudi na Francoskem. Naj se pije za potrebo, naj pije mož kapljico vina večkrat, kadar težko dela, naj

si tudi o praznikih privoščici kozarec vina, ali pijančevati s tako neizmernostjo, kakor se semtertje nahaja, je grdo, in pripravlja gotov pogin kmetu in vsej njegovi družini. Če si tudi sam doma vina pridelal, ne pij ga preobilo. Pomisli, da te je pridelovanje mnogo stalo, da te je vinograd gotov denar stal, ako ne ravno tebe, pa tvojega očeta ali deda, pomisli, da moraš plačevati od njega davek, da te je obdelovanje gorice in spravljanje vina tudi dosta stalo! Za vino ti je dobiti zopet gotovega denarja, da plačaš davke, da si to in uno preskrbiš.

**** Ne kvartaj!** Ta nauk ni tako potreben, kakor prejšnji; a vendar smo ga navedli zavoljo tega, da bi obvarovali pred to zelo škodljivo strastjo tiste, kateri se še ne pečajo z igro, a katere bi to morebiti mikati utegnilo. — „Z igro še nobeden obogatel ni“, je stara resnica; mnogo nevednih igralcev, posebno pa kmetov, izgubilo je v igri vse imetje. Zlasti pa odsvetujemo najtoplejše, naj se kmet ne podaja v igro z izurjenimi igralci po mestih, kateri so med seboj pogovorjeni in navadno do čistega oskubejo kmeta, ki se jim pridruži. Po novinah se mnogokrat bere o takih žalostnih prigodbah.

Poljedeljstvo.

Spisal Dragotin Ripšl, župnik.
(Dalje.)

Zelja se navadno na posebno pripravljenih zelnikih več prideluje, kakor ga za domačo rabo potrebujejo. Kislo zelje je prav gosta jed pri naših kmetih. Ko na zelju spodnje perje rumenkasto postane, in samo rado od glave gre, se obere in za živino porabi. Seme za „flance“ (sajenke) vsejejo ženske najrajše na pustni dan pri kozolcu pod kap, če bi tudi še toliko mrzlo bilo, in ko bi moralo tudi zmrznjeno zemljo s krampom nakopavati; nekatere gospodinje pa sejejo za „flance“ na dan sv. Matija ali prihodnji dan. Zelje zahteva močno zemljo, ki mora biti nekoliko vlažna in dobro pognojena. Zelju ugaja posebno ovčjek in konjšček. Najhujši sovražnik zelju je gosenica kapusovega belina (belega metulja), proti kateri ni družega pripomočka, nego pridno obiranje, zlasti jajčic, ki so na spodnji strani perja. — Kislo zelje se mora vsak teden čistiti.

Salate veliko nasejejo, pa nič posebnega plemena; tudi nabirajo otroci za salato motovivec po njivah in regrat po travnikih ter krešo pri studencih. — Špehova salata, namesto oljnate, je pri nas zelo čislana.

Karfiol, špargel, papriko, rajsko jabelko in špinačo poznajo kmetje komaj po imenu. Po naših vrtih večidel zelenec (bušpanj) grede deli; na vsa-

kem vrtu najdeš tudi grm pelina za pelinovec, dišečih matere božje pleničic i. t. d.

Lan, za kmeta silno važna rastlina, se posebno po hribih dobro obnaša, v dolini ga pa včasih slana zamori. Sejejo 2 vagana semena na 1 oralo, dobijo pa semena nazaj po 40 do 60 vaganov. Lan sejati se plača, če je tudi platno po ceni, ker se predivo prodaja še zmirom dosti dobro — (funt po 30 do 40 kr. na pol omikano) — in ker brez platna ne more biti nobena družina. Dekle in domače hčere mnogokrat nimajo družega posla, torej se h kolovrotom vsedejo, in dostikrat poleg lepo prepevajo ali pripovedujejo kake stare povesti o zamaknjenih kraljevih devicah, o prikaznih duhov ranjih i. t. d. Lan se seje v zemljo, katera je bila prejšnjemu pridelku prav močno pognojena; najrajše v deteljišče ali krompirišče. Njivo, kar je mogoče plevela očistijo in grude zdrobijo, kakor za proso. Če se mu gnoji, ne sme se s frišnim gnojem zgoditi. Setva mora prav gosta biti, da pod palcem sedem do deset zrn leži, zlasti, če se hoče veliko prediva dobiti, da tako bilke višje in tankejše zrastejo. Stareje ko je seme, boljše je, vendar ne čez 6—7 let. To velja o vseh oljnatih semenih sploh, o zelji, repi, ženofu (ogrščici) in drugih. Seme mora čisto biti, da nobene baže plevelnih ali žitnih semen ni v njem. Brž ko lan 5 palcev visoko zraste, gredó ga plet, in če se pozneje še kaj plevela kaže, še enkrat; če je pa videti, da bo lan gost in velik, in se je bati, da bi polegel, mu semtertje velikih vej nasade, kajti vredno je, da se mu dá ta pomoč.

Kdor hoče tankega, težkega in prav dobrega prediva pridelati, poruje lan, predenj seme v glavica dozori; to je, tedaj, kedar cvetě; kdor pa hoče dobrega semena dobivati, ne ruje lanú prej, kakor takrat, kedar glavice popolnoma dozore — pridelal pa pusteje in debelejšega prediva. Poruvan lan pustě da vsahne, potem ga vreflajo — (ob glave in seme spravljajo) — ali osmukajo na navadnih grebenih in v pol čevlja debele snopke povežejo; odpeljejo potem ga na rosenje ali godenje, in tam ga razgrnejo. Rosi ali godi se lan tukaj le v rosi, ko se razgrne na senošetih ali praznjih njivah. Da je goden se spozná: 1. Če se vzame jedna bilka, in z dvema prstoma po nji smukne, in če se koža ali lika kaj rada odlušči. 2. Če se bilka olupljena čvrsto dá prelomiti. Če to ne, pustijo ga še na rosi. Lan potrebuje na rosenju kake 3 tedne, da je goden. Pri nas se po stari navadi, kedar je izrosen, posuši in otere, da se po teritvi predivo dobi. Pred tretjem se na peči sušivnici, „fornjača“ imenovani, zelo posuši, da se potlej laglje tere, in pezdir raje od like gre.

(Dalje prih.)

Domače vesti.

(Dolenjsko pevsko društvo). Jeseni laniškega leta osnovalo se je v Novomestu „Dolenjsko pevsko društvo“, ktere ga smo že jedankrat v našem listu omenili. To društvo vrlo napreduje in nam je dokaz, kako slovenska pesem zanima dolenjsko občinstvo. — V soboto 11. aprila napravila je Narodna čitalnica tombolo s plesom. Pred veselico pa je dolenjsko pevsko društvo pod vodstvom novega pevovodje g. Ropasa nastopilo. Peli so pevci eno staro in dve nove pesmi z občo pohvalo. Burno odobravanje pa je spremljalo petje gospodičen, ktere so v družbi z gospodi pevci dve narodni pesmici zapeli, potem pa same ženski zbor tako mило prednašale, da so ga morale na občni zahtev še enkrat ponavljati. Priporočamo to koristno društvo vsem onim, ki se zanimajo za lepo domače petje. Pri tej priliki omenjamo tudi skoro dogotovljenega poslopja Narodnega doma, ktero je pravi kras našemu mestu.

(Več vpitja kakor treba) delali so po Novomestu mladenči, ki so pretečeni teden na vojaški nabor prišli. Poklicanih bilo je blizo 1400 ter izvoljenih tudi predpisano število.

(Prodaja ženske — ciganke) vršila se je pretečeni teden v Novomestu. Rodovino Brajdič zadela je osoda, da ji je vzela gosposka dva cigana k vojakom. Enega k dragoncem, a družega, kteri je bil povod prodaje, pa h Kunovcem. Zadnji bil je oženjen, se ve, da po cigansko; izročil je tedaj svojo ženko drugemu svojemu tovaršu ciganu s tem pogojem, da mu da 13 gld. 32 kr. za-njo, ter le za toliko časa, da se zopet vrne od vojakov. Ako bi se primerilo, da nastane kaj rodovine v tem času, imela bodeta potem vsaki polovico skrbeti, a prvi tudi še svojo ženo nazaj. Mnogo je bilo mešetarije pri tem, vpitja in smeha, objemanja in ploskanja med cigani. Bili so prav židane volje, kajti imeli so že do grla dovolj „rakije“ v sebi. To pa je trpelo skoro ves popoldan, tako da so morali naposled žendarji tri cigane peljati iz mesta. Žalostno, a vendar-le res.

(Cenitev novomeške vojašnice kosarne) vršila se je pretečeni teden. Cenili so jo na 60.000 gld. Jo bodo li prodali in kdo jo bo kupil, se še ne ve. Novomestu pa zginja s tem upanje, da bi bili še kedaj tu umesteni vojaki.

(V Smihelu) so položili na 30. marca t. l. temeljni kamen za nov samostan „revnih šolskih sestra“. Delo lepo napreduje, ko bi le vreme tako silno ne nagajalo! Da bi se vse srečno dovršilo in Bog obvaroval delavce vsake nesreče, je preč. g. župnik Anton Peterlin, ki vodi vso stavbo, omenjeni dan v blagi namen

ob 6. uri zjutraj opravil sv. mašo. Hiša po obrisu soditi, bo krasna in kinč Šmihelski vasi. Delo je prevzel zidarski mojster Jakob Hočevnar iz Hrušce doma, poleg Ljubljane. Več o tem hočemo spregovoriti o priliki.

(Slavnost tisočletnice sv. Metoda). Velikonočni pondeljek ste slišali pastirki list našega knezoškofa, v katerem so nas opominjali pobožno obhajati spomin smrti svetega Metoda, ki je umrl 6. aprila pred 1000 leti na Velehradu v Moravskej. Vemo, da ste res ta spomin hvaležno obhajali — vsaj smo mi Slovenci tudi del Slovanov, kterih aposteljna sta bila sv. brata Ciril in Metod. Gotovo bi radi kaj več zvedili, kako so in kako praznujejo ta imenitni čas drugi Slovani, kakor Rusi, Bolgari Srbi itd. Pač radi bi vam že danes o tem kaj povedali, ali „Dolenjske Novice“ so premajhne — ne moremo vsega na enkrat. Sedaj rečemo le to, da se obhaja ta spomin povsod jako slovesno. Katoliški Slovani zlasti na Velehradu, razkolniški od Rima ločeni pa — doma! Kako in kaj — bomo povedali v prihodnjem listu.

(Čast. gosp. trapisti) vzeli so v najem grajščino g. barona Wurzbacha v Mirnski fari pri Trebnjem.

(Strela je udarila) v kozolec posestnika Peskreca iz Št. Pavlske fare v petek 10. aprila ob polu treh popoldne. Pogorel je, vendar se družega ni nič vžgalo. — Varuj nas Bog take nesreče.

(Mašina ki piščeta izvali.) „Dol. Nov.“ so v 3. šte v. vam povedale o novi mašini, ki piščeta izvali, in obljubile naznaniti, kako se bo prva poskušnja obnesla. Zdaj vam povemo. Izmed položenih 36 jajc izvalilo se je le 8 piščancev. Zavoljo tega tako malo, ker bržkone še niso popolnoma znali z mašino v „caker iti“. Zdaj so jih položili 40, hočemo viditi, kako bo zdaj. Dobro je tukaj zapomniti, da se gre tu le samo za poskušnjo iznajdene mašine, in da je — koklja še vendar-le najboljša mašina do zdaj, katera piščance izvali in izredi!

Razne vesti.

* (Velikansk sod.) Na Nižjeavstrijskem v Klosterneuburgu pri Dunaji je jako velik sod. Drži 999 veder, in ako bi se mogel čisto napolniti, bi držal ravno 1000 veder vina. Seveda ni nikdar popolnoma poln, ker bi bila škoda grozna, ako bi se toliko vina skupaj pokvarilo. Ta velikanski sod stoji v neke velikej kleti tamošnjega nekdanj starega klostra. Vidi se lahko le o trganji grozdja, in 15. dan nov. vsakega leta t. j. na dan sv. Leopolda, ko tje kaj veliko ljudstva na božjo pot zahaja. Vsakdo se more te dni iz tega soda nekoliko navžiti. Sod je tudi tako napravljen, da ima na jedne strani stopnice, da se zamore do vrha priti in tam se mlado ljudstvo na drugo stran doli spušča; dela jim to veliko veselje in kratek čas.

Rešitev ugank

(v 7. št. „Dolenjskih Novic“.)

1. Vsaki, če ga le ima.
2. Žebelj.
3. Mrtvaška truga.
4. Sin, njegov oče, stari oče.
5. Ponarejen denar.

Prav so jih rešili sledeči gg: Josip Furlan, Anton Skubic, Marija Šega, Valentin Krašovec, Franc Erčul, Jakob Gregorič, Edmund Engelmann, Anton Jarc, A. Pajnič, Ivan Pleško in Jakob Uranc. — Žreb je odločil Valentina Kraševca iz Podloga pri Ložu.

Uganke.

1. Kaj je bolj ostro, ko najbolj nabrušen meč?
2. Kateri kralj je gluh, mutast, slep in brez srca?
3. Kedo ima še manj kakor nič?
4. Kaj je višji kot nebo?
5. Kedo je mrtev in vendar diha?

(Rešilec naročnikom eno ali dvoje knjig, vrednosti 1 goldinarja, nenaročnikom do konca leta „Dol. Novice“ zastoj, ako jih več ugame, odloči žreb.)

Sejmi na Dolenjskem.

Pondeljek pred sv. Jurjem v Radečah in Leskovcu pri Krškem. — Torek pred sv. Jurjem v Novem mestu. — Sv. Jurja dan v Žužemperku. — Sv. Marka dan v Bučki, Grosupljem in Št. Jurji pri Svibnjem. — 27. aprila na Vrbovcu (Kočevskem).

Loterijske srečke.

Trst	11. aprila	31	51	87	65	85
Gradec	4. aprila	26	67	16	17	65
Dunaj	4. aprila	75	63	9	46	43

„KRES“

LEPOSLOVEN IN ZNANSTVEN LIST.

Sodelovanjem prof. dr. Greg. Kreka in župnika Dav. Trstenjaka, uredjuje dr. Jakob Sket, c. kr. gimn. profesor v Celovci.

Obseg 4. številke:

Arabela. Roman. Spisala Pavlina Pajkova. (Dalje.) — *Pesni mladeniške ljubezni.* A. Pin. — *Na višavi.* Povest. Spisal Anton Koder. — *Pevec.* Mirko. — *Ponočna ježa.* Balada. Mirko. — *Narodne pripovedke.* Priobčuje Mat. Valjavec. — *Rjavost žita.* Spisal M. Cilenšek. — *O narodnih pesnih koroških Slovencev.* Spisal J. Scheinigg. (Dalje.) — *Dahovina.* Spisal M. Sila. — *Solva.* Davorin Trstenjak. — *Drobnosti.*

Izhaja v mesečnih zvezkih na 3—4 polah začetkom vsakega meseca; velja 4 gld. na leto, 2 gld. na pol leta in se tudi lahko po snopičih à 40 kr. v knjigarnah kupuje.

Tudi letnik 1882, 1883 in 1884 se še dobi in sicer po 3 gld., prvi letnik nam je pošel. [26—1]

ANTON JELLEN,

urar in optik v Trbovljah (Triffail)

prodaja in popravlja po prav nizki ceni stenske in žepne ure in optikarske reči. Sprejema v popravilo zlate in sreberne stvari. [27—1]

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik J. Krajec.

Št. IV. prinaša te spise:

1. Juan de Granada: Balada o potresu.
2. J. Stritar: Kje si, mirú obljubljena dežela? Pesem.
3. Dr. Fr. Detela: Véliki grof. Zgodovinski roman. (Dalje).
4. J. Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 22. Pod hruško.
5. J. Kržišnik: Žalôba. Pesem.
6. J. Cimperman: Oséhlo cvetje. Sonetje.
7. S. Rutar: Reka — Timava.
8. Fr. Wiesthaler: Slavni Slovenci. I. Dr. Jakob Zupan.
9. J. Stritar: Pogovori. II.
10. Dr. K. Štrekelj: Jožef Pagliaruzzi — Krilan. †
11. Janko Kersnik: Agitator. Roman. (Dalje).
12. Književna poročila: Dr. K. Štrekelj: Slovenska slovnica za srednje šole. (Dalje.)
13. Slovenski glasnik: Nove knjige slovenske. — Jurčičevi zbrani spisi. — Viktor Smolè. — Literarna zapuščina Krilanova. — Josip Petkovšek. — Društvo slovenskih pisateljev. — Za „Narodno šolo“. — Razne novice. — Pogled na cerkveno književnost slovensko leta 1884. (Dalje.) — Glasbena Matica. — Vaclav Brožik. — Srbska književnost. [9—4]
14. Janko Kalan: Šah.

„LJUBLJANSKI ZVON“ izhaja v mesečnih, po 4 tiskovne pole velike osmerke obsežnih zvezkih ter stoji za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld 15 kr.

Na Draškovcu pri Št. Jerneji je
lep rujav žrebec,

16 pesti visok, 3 leta star, na prodaj. [28]

Hiša na prodaj,

s tremi deli hoste, nekoliko vinograda, z zidanem živinjskim in svinjskim hlevom. Natančneje se izve pri uredništvu „Dol. Novic.“ [25—2]

Prodaja zemljišč.

V Voimanovem gradu v Kandiji pri Novem mestu (Neuhof bei Rudolfswert) prodajale se bodo precej po velikonoč. praznik. 7. aprila počenshi vse k gradu spadajoče njive, travniki in hosta iz proste roke, ali vse skup ali pa posamezno proti prav ugodnim pogojem. — Kmetovalcem, kateri se hočejo tu naseliti, je prav lepa prilika, si večje ali manjše skupno ležeče zemljišče blizo mesta pridobiti.

Kdor želi kaj kupiti, se vabi, da pride kmalu dotična zemljišča si ogledat; pismena poizvedovanja pa naj se pošiljajo [17—4]

lastniku Volmanovega gradu pri Novem mestu. — Pošta Novomesto, Dolenjsko.

Novomesto, — Natisnil J. Krajec